

9.

STATUTA KONRÁDOVA.

Z konce 12. a počátku 13. století.

Ve třech různých zněních z let 1222, 1229 a 1237 zachovala se nám mimořádně důležitá památka přemyslovskeho zákonodárství, kterou si historická věda zvykla označovati jako statuta Konrádova. Znění z r. 1222 je zachováno v opise ze 14. století, obě dvě znění ostatní jsou zachována v originále. Ve všech třech případech jde o vyhlášení právních předpisů pro určitou místní oblast, r. 1222 pro úděl znojemský, r. 1229 pro úděl brněnský, r. 1237 pro úděl břeclavský. Kdežto vyhlášení pro Znojemsko a pro Brněnsko činí český král Přemysl Otakar I., vyhlášení pro Břeclavsko činí místní údělník, kníže Oldřich. Všechna tři vyhlášení mají společný základ, avšak každé při tom má větší či menší odchylky, zvláště vyhlášení pro Břeclavsko. Společný základ — jak na to odkazují jednotlivá zachovaná vyhlášení sama — je dán starším zákonodárstvím, o němž jinak nic spolehlivého nevíme, z doby vévody Konráda Oty (1186—1192).

Celkový ráz a historický smysl Konrádových statut, tak jak se nám zachovala, je možno vystihnout slovy, že jde o kompromis mezi feudály a panovníkem resp. jeho místními representanty, úředníky a úředníky. Konrádova statuta jsou dokladem konfliktů jednak mezi mocí ústřední (pražskou) a mocemi místními (úředníků a zfeudalisovaných úředníků), jednak vůbec mezi státním aparátem, ústředním i místním (venkovským) a šlechtou, vyšší a nižší. Zračí se v nich stav těsně před tím, než ústřední moc definitivně začala překonávat feudální rozdrobenost tím, že připustila feudály k větší účasti na úřadech a na jejich kontrole, a než státní aparát definitivně začal mít (alespoň zásadní, de iure) převahu nad jednotlivými feudály. Zračí se tu i rychlé upevňování moci jednotlivých feudálů (pozemkových vrchností) nad poddanými.

Jsou tedy Konrádova statuta dokumentem z doby, kdy se u nás plně konsoliduje pozemková vrchnost světská i duchovní a zároveň připravuje přechod od feudální rozdrobenosti k vyšším formám rozvitého státního života cestou jejího překonávání ústřední vládní mocí.

Obsahem Konrádových statut jsou závažné dílčí reformy nejrůznějších úseků starého obyčejového práva, zvláště v oblasti soudnictví resp. procesu. V řadě bodů ustupuje zde ještě ústřední moc zájmům místním a individuálním, v řadě jiných bodů jeví se posilování ústřední moci a státního aparátu za cenu širší účasti feudálů na nich.

Charakteristickým — a teprve nedávno zjištěným — rysem je, že se reformy opírají o Písmo svaté (o Starý zákon), z něhož se k novým účelům přejímá řada ustanovení práva starožidovského (biblického), vzniklého v údobí patriarchálního otrokářství v Palestině téměř 2000 let předtím.

Bližšího prozkoumání zasloužil by poměr, v němž jsou ustanovení Statut Konrádových k soudobému právu německému zachycenému zejména v tehdejších zákonodárství zemských mírů (landfrýdů). Styčné body s některými ustanoveními Konrádových statut naleznou se v zákoně o říšském míru z r. 1152, dále v t. zv. saském landfrýdu z r. 1223 a konečně v zákoně o říšském míru z r. 1235 (Constitutio pacis Moguntina).

Tak v zákoně z r. 1152 (v edici ALTMANN-BERNHEIM, *Ausgewählte Urkunden*, 4. vyd., Berlín 1909, str. 230, čl. 2) upravena je — ovšem poněkud jinak — situace příbližně táž jako v článku 17 statut Konrádových. Jde o uplatnění zásady, že se má respektovat právo rodiny delikventa k jeho majetku. Srov. také čl. 16 Statut, dále srov. v privilegiu pro pražské biskupství z r. 1221 ustanovení o následcích zabití a ve velkém privilegiu českého duchovenstva z r. 1222 ustanovení o majetku zloděje. Citované ustanovení z r. 1152 zní: „Si vero violator pacis a facie iudicis fugerit, res eius mobiles a iudice in populum publicentur et dispensentur; heredes autem eius hereditatem, quam ille tenebat, recipient...“

V saském landfrýdu z r. 1223 (táž edice, str. 238, čl. 21) nalezneme ustanovení o těžce situaci, jakou upravuje čl. 25 Statut. Nabízí se domněnka, že tento článek Statut byl vyvolán potřebou upevnit české právo, v němž v tomto případě platilo pravidlo jiné (pravě opačné) než v téže době v německém sousedství. Ustanovení saského landfrýdu zní: „Cum pax violata fuerit et clamor sequencium ortus fuerit, tenentur omnes, ad quos clamor pervenerit, sequi cum armis...“

V zákoně o říšském míru z r. 1235 upomíná článek 14 (táž edice, str. 244) na obsah článků 6, 26, 28 a zejména 36 Statut Konrádových a článek 27 (táž edice, str. 246) na čl. 12 ve Statutech. Společným pramenem je v tomto posledním bodě, zavádějícím stejnou trestnost přechovavače i zloděje, soudobá interpretace norem římského práva, jejichž nejrůznější vliv resp. recepce se zde takto projevuje.

Ke zmíněnému německému zákonodárství viz nyní práci: Erich KLINGELHOFER, *Die Reichsgesetze von 1220, 1231—1232, und 1235, ihr Werden und ihre Wirkung im*

Z literatury:

Václav VANĚČEK, Glosy k t. zv. Statutům Konrádovým, Sborník věd právních a státních XLI, 1941, str. 105—159 (také zvláštní otisk).

*) In nomine sancte et individue trinitatis amen. Otacarus, qui et Primuzl dei gratia Boemorum rex, suppanis et omnibus nobilibus atque vulgo provincie Brennensis perpetuo. Equitati est consentaneum et regie conveniens excellentie pariter et honori modis omnibus ad hoc intendere atque niti, ut nemo contra iuris ordinem aggravetur, sed iura omnia conserventur uni cuique penitus inconvulsa; iuris enim observantia et temporalis honoris gloria conservatur, et anime a deo in celesti patria premium tribuetur. Ne autem ea iura, que prius a nostris predecessoribus, ut a bone memorie duce Conrado et ab aliis, postmodum aut a nobis in tota Brennensi provincia sunt statuta, processu temporis per quemquam hominum possint inmutari, sed perpetuo stabilia permaneant atque firma, noverit tam presens etas quam eius sequens posteritas, quod nos habito diligenti tractatu cum fidelibus nostris suppanis, Boemis pariter et Moravis, volentes ab omnibus perpetuo inviolabiliter observari, iura statuimus in hunc modum:...

Omnes hereditates, quas viri nobiles tam maiores quam minores tempore ducis Conradi sine querella iuste et pacifice hucusque possederunt, in bona tranquillitate pacis ammodo possideant.

Item nullus camerarius¹ citet aliquem nisi certo sub² testimonio eorum, quo-

*) Ve Jménu Svaté a nedílné trojice amen. Otakar, který je také (jmenován) Přemysl, z boží milosti král Čechů, županům a všem urozeným i lidu (veřejnosti) brněnské oblasti navěky. Slušnosti odpovídá a přísluší královské výsosti i cti, aby všemi způsoby se dbalo a podporovalo, aby nikdo nebyl postihován proti řádu práva, nýbrž aby jednomu každému byla ještě práva nezkráceně zachována; dbalostí práva totiž se i udržuje čest a sláva na tomto světě i se od boha dává duši odměna ve vlasti nebeské. Aby pak ta práva, která byla stanovena, dříve od našich předchůdců, jako od dobré paměti vévody Konráda a od jiných, a pak od nás v celé brněnské oblasti, v průběhu doby od nikoho z lidí nemohla býti změněna, nýbrž na věky aby zůstala stálá a pevná, nechť ví jak přítomný věk tak po něm následující budoucnost, že my po pečlivém jednání s věrnými našimi župany českými a stejně i moravskými, chtějíce, aby ode všech věčně byla neporušeně zachovávána, práva stanovíme takto:

Čl. 1.

Všecky nemovitosti, které urození muži jak vyšší tak nižší za času vévody Konráda drželi dodnes beze sporu spravedlivě a pokojně, nechť drží nadále v dobrém pokoji a míru.

Čl. 2.

Žádný komorník nechť nikoho nepohání, leč za bezpečného svědectví těch,

*) Text úvodu ke Konrádovým statutům podle znění pro Brněnsko z r. 1229, G. FRIEDRICH, CDB II., č. 325, str. 329—330.

rum interest, et nominatim quilibet eorum debet ducere castellani nuntium, et alium iudicis, insuper duos probos³ viros³ de circumsedentibus villis; et si camerarius vadit ipse secundus aut tertius sine nuntiis beneficiariorum,⁴ si interficitur, nihil de⁵ eo respondeatur.

¹ camerariorum 1222

² cum certo 1222
certo cum 1229

jichž se to týká a zvláště každý z nich má vzíti s sebou posla kastelánova a dále soudcova, nad to dva řádné muže z okolních vesnic; a jestliže komorník kráčí sám druhý nebo třetí bez poslů úředníků, nikdo neodpovídá za to, je-li zabit.

³ kmetones 1222

⁴ beneficiariorum 1222

⁵ pro 1222 (a Dobner).

Čl. 3—4.

Si fuerit fur apud aliquem nobilem vel apud aliquem, cuius est villa, et dederit eum curiae, omnia bona sua sint et collum ejus¹ detur in potestatem principis.²

¹ suum 1222

Insuper si fur capitur in aliquo loco et suspenditur,¹ omnia sua principis sunt² praeter fruges, quae adhuc in agro remanserunt.³

¹ si suspenditur 1222

² sunt principis 1222

Byl-li by zloděj u některého urozeného nebo u někoho, či je vesnice, a (ten) by jej odevzdal soudu, všechno jmění nechť je jeho a hrdlo zlodějovo budiž dáno v moc knížete.

² in potestatem principis detur 1222.

Nadto chytí-li se zloděj v některém místě a pověsí-li se, všechno, co měl, je knížecí kromě plodin, jež dotud zůstaly na poli.

³ remanserunt in terra 1222
remanserunt in agro 1229

Čl. 5.

Item quod dicitur narok, hoc non debet esse nisi ubi constet sub certo testimonio sua bona amisisse, nisi acciderit in silva vel in aliquo loco secreto² vel alicui hospiti, et antequam admittatur, debet notificari curiae, quorum interest, scilicet iudici, castellano cum³ ceteris.

¹ in via et in silva 1222

² secreto loco 1222

³ et 1222.

Co se nazývá nárok, to nemá být, leč kde je známo bezpečným svědectvím, že pozbyl svého majetku, ledaže by se to přihodilo v lese nebo v nějakém skrytém místě, nebo nějakému cizinci a dříve než se připustí, má být učiněno oznámení soudu, jichž se to týká, totiž soudci, kastelánovi a ostatním.

Čl. 6.

Quando aliquis pauper venit de propria re conquerendo, pallium sibi nullatenus deponatur.

Když některý chudý přijde a žaluje ve vlastní věci, nechť se mu naprosto neodnímá oděv.

Čl. 7.

Nullus zok¹ aliquem accuset nisi certo sub² testimonio vicinorum constet de damno;³ et si fuerit zok convictus, testimonio fori communis lapidetur.

¹ zoch 1222

² sub certo

Žádný sok ať nikoho neobviňuje, leč by škoda byla známa s bezpečným svědectvím sousedů; a bude-li sok usvědčen, necht' je kamenován za svědectví obecného tržiště.

³ damno eius 1222.

Čl. 8.

Quando aliquis iudicium aquae debet subire,¹ nullus eum in aquam dimittat² nisi sacerdos et ejus cooperator;³ si Deus juverit eum, iudici det duos denarios et sacerdoti XIV; si nudaverit se et iudicium noluerit subire, solvat capellano VII denarios et vetulae duos.

¹ subit iudicium aquae 1222

² dimittat eum in aquam 1222

Když má někdo podstoupit soud vody, ať jej nikdo nespouští na vodu leč duchovní a jeho pomocník; jestliže by mu bůh pomohl, ať dá soudci dva denáry a duchovnímu 14; jestliže by se svlékl a nechtěl soud podstoupit, ať zaplatí kaplanovi 7 denárů a bábě dva.

³ cum suo cooperatore 1222

Čl. 9.

Si aliquis nobilis vir et non druho super se habuerit¹ narok, puer pro ipso subeat iudicium, et si non fuerit adjutus, solvat pro eo CC denarios.²

¹ habuerit super se 1222

Jestliže by některý urozený muž a ne druh měl proti sobě nárok, ať za něho podstoupí soud služebník a kdyby úspěšně neprošel, zaplatí za něho 200 denárů.

² ille solvat 180 denarios 1222.

Čl. 10.

Quando ducitur zuod,¹ debet adesse castellani nuntius,² iudicis et³ villici et camerarii, et unus vel duo de vicinatu illo, et ultra tres non ducatur, sed in tertio remaneat; et si convictus fuerit, CC⁴ in cameram regis reddat denarios⁵ et illi, qui dicitur powod, satisfaciat.

¹ zuode 1222; zwod Dobner

² nuntius castellani 1222

³ „et“ chybí 1222

Když se vede to, co se nazývá svod, má býti přítomen posel kastelána, soudce, vladaře a komorníka a jeden nebo dva z onoho susedství a nad tři ať se nevodí, nýbrž na třetím ať se zůstane stát; a bude-li usvědčen, ať odevzdá 200 denárů do knížecí komory a učiní zadost tomu, kdo se nazývá pówod.

⁴ 180 denarios 1222

⁵ „denarios“ chybí 1222.

Čl. 11.

Si quis equos, equas vel boves, vacas¹ vel aliqua majora subtraxerit, quantitas damni aestimetur sub certa fide et

Kdyby někdo tajně uzmul koně, kobyly nebo býky, krávy či některé (jiné) větší věci, velikost škody ať se odhadne

sacramento eorum, quibus iurisdictionis est commissa, et secundum hoc accusatores admittantur.

s bezpečnou vírou a přísahou těch, jimž je svěřena pravomoc a podle toho nechť se připustí žalobcové.

¹ equum vel equos, boves vel vaccas 1222

Čl. 12.

Item fures cum sociis et fautoribus eorum¹ pari poena puniantur.

Zloději ať jsou trestáni rovným trestem jako jejich společníci a nadržovači.

¹ suis 1222.

Čl. 13.

Illud etiam, quod dicitur zlubni zud, habeant inter se libere et absolute; scilicet de capra et ove et ceteris hujusmodi, praeter vaccam, bovem, equum ceteraque majora.

Také to, co se nazývá slubní súd, ať mají mezi sebou svobodně a volně; totiž o koze a ovci a ostatních takových věcech, mimo krávu, býka, koně a jiné věci větší.

¹ Ze všech tří známých vyhlášení Statut obsahuje toto ustanovení jen vyhlášení břeclavské z r. 1237.

Čl. 14—15.

Si subtrahuntur aliquae res, pallium aut¹ aliquid tale, hoc curiae non notificetur, sed si bos vel jumentum subtrahitur, curiae notificetur.

Jsou-li tajně uzmuty některé věci, oděv nebo jiné takové, to ať se soudu neoznamuje, avšak je-li tajně uzmut býk nebo dobytče, to ať se soudu oznamuje.

vel 1222.

Et¹ quando² aliquis vulneratur de foro veniendo³ vel alibi, notificetur curiae.⁴

A když je někdo zraněn přicházející z trhu nebo odjinud, to ať se soudu oznamuje.

¹ Et si 1222

² dodán o „in via“ 1222

³ veniendo de foro 1222

⁴ curiae notificetur 1222.

Čl. 16.

Item quando aliquis nobilis vir¹ capitur in furto et suspenditur et non habet prolem, hereditas ipsius regi cedat, et si aliquis capitur in manifesto furto; uxor ejus habet tertiam partem.²

Když je při krádeži nějaký urozený muž chycen a oběšen a nemá potomstvo, jeho nemovitosti spadnou na krále, i jestliže je někdo chycen při krádeži zjevné; jeho žena má třetinu.

¹ vir chybí 1222 i 1229 i u Dobnera

² tertiam partem habeat.

Čl. 17.

Quicumque nobilis vel rusticus occiderit aliquem, CC¹ denarios solvat curiae² et alias recedat et quaerat gratiam et uxor sua⁴ in pace sedeat et indemnis.⁵

¹ 180 1222

² curiae solvat 1222

³ vel (!) Dobner

Kterýkoli urozený či sedlák by někoho zabil, ať zaplatí soudu 200 denárů a jinám ať odejde a žádá o milost a jeho žena ať sedí (doma) klidně a beze škody.

⁴ dodáno „domi“ 1222

⁵ et indemnis sedeat 1222.

Čl. 18.

Si quis non habuerit filios vel filium et filias habuerit,¹ ad illas deveniat hereditas aequaliter; et si non fuerint,² hereditas deveniat ad proximos heredes.

Kdyby někdo neměl syny nebo syna a měl dcery, na tyto nechť případně dědictví stejným způsobem; kdyby ani jich nebylo, dědictví nechť případně nejbližším účastníkům nedílu („dědicům“).

¹ Si quis autem habuerit filium et habuerit filias 1222. — Si quis non habuerit filium vel filios et habuerit filias 1229

² sint 1222.

Čl. 19.

Si alicui subtrahuntur jumenta aut famuli, apes furantur, debet¹ subire iudicium ferri, scilicet vomeres.

Jsou-li někomu tajně uzmuta dobytčata nebo lidé z čeledi či ukradeny včely, má podstoupiti soud železa, to jest radlic.

¹ debent 1222.

Čl. 20.

Insuper si quis spoliatus fuerit per wiboy,¹ incuset quos vult, et de herdost² nominet quos vult,³ et antiquae consuetudines conserventur.⁴

Dále, jestliže někdo by byl oloupen výbojem, ať označí za pachatele koho chce a jako pachatele hrdošti ať jmenuje koho chce, a staré zvyklosti ať jsou zachovány.

¹ wyboy 1222

² herdost 1222

³ voluerit 1222.

⁴ serventur 1222.

Čl. 21.¹

Quisquis theloneum petransierit a theloneario licentia non obtenta neque theloneo persoluto, non aliter puniatur nisi jus thelonei duplicabit et praeter hoc pro poena solvat² LX denarios.

Kdo by přešel celní čáru aniž dostal od celníka povolení a aniž zaplatil clo, ať se netrestá jinak než dvojnásobnou celní povinností a kromě toho ať zaplatí pokoutou 60 denárů.

¹ Chybí 1222

² solvet 1229.

Čl. 22—23.¹

Si quis equum proprium currum aliquem trahentem recognoverit, non plus quam LX denarios pro curru et rebus in eo existentibus persolvat.

Item si quis equum apud aliquem invenerit vulneratum, non equum vindicet sibi iudex, nisi solummodo LX denariis sit contentus.

¹ Oba chybí 1222.

Jestliže někdo pozná vlastního koně, jak táhne nějaký vůz, ať za vůz a za věci na něm neplatí víc než 60 denárů.

A kdyby někdo koně našel zraněného u někoho, ať si koně neosobuje soudce, nýbrž spokojí se jen 60 denáry.

Čl. 24.

Item si quis citatus fuerit et obtinuerit jus suum in iudicio, neque wrez neque pohonce, sed solummodo denarios duos persolvat, quod pomocne vulgariter appellatur.

¹ Chybí 1222.

Bude-li někdo pohnán a na soudě oddrží své právo, ať neplatí ani vřez ani pöhončie, nýbrž jen dva denáry, což se domácím jazykem jmenuje pomocné.

Čl. 25.¹

Item ad clamorem communem, qui nestoite² vulgariter nominatur, nullus currere teneatur nisi de propria voluntate hoc facere voluerit.

¹ Chybí 1222

Na obecné volání, které se lidovým jazykem nazývá nestojte, není nikdo povinen běžet, ledaže by to chtěl udělat z vlastní vůle.

² nestoyte 1229.

Čl. 26.¹

Item si quis super rebus propriis mobilibus sive immobilibus in iudicio convenitur, eadem bona, de quibus fit quaestio, neque iudex neque domini terrae villicus sibi vindicet possidenda, sed idem, qui super eisdem bonis convenitur, eadem bona pacifice possideat, donec eadem questio per sententiam decidatur.

¹ Chybí 1222.

Jestliže je někdo obeslán k soudu pro vlastní věci movité či nemovité, tento majetek, o nějž je pře, ať si neosobuje k držbě ani soudce ani vladař pána země, nýbrž ten, kdo je pro tento majetek obeslán, ať jej klidně drží, dokud tuto při nerozhodne nález.

Čl. 27.¹

Item si vestigia rei furtivae secus aliquam villam deperierint, eadem villa occasione ejusdem furti nullatenus puniatur.

¹ Chybí 1222.

Kdyby stopy věci z krádeže mizely u nějaké vesnice, tato vesnice ať se nijak netrestá z podnětu této krádeže.

Čl. 28.

Praeterea nullus de illis, qui custodiunt silvam, debet spoli re aliquem in via vel in foro, nisi tunc¹ illum spoliet, quando² invenit³ arborem secantem; ad⁴ hoc⁵ iudex nunquam iudicet in CCC denariis, nisi⁶ LX.

¹ tunc chybí 1222

² quem 1222

³ invenerit 1222

Mimo to nikdo z těch, kdož hlídají les, nemá nikoho obírat na cestě nebo na tržišti, než ať jej obere tenkrátě, když jej najde, jak seká strom; k tomu soudce ať nikdy nenalézá na (pokutu) 300 denárů, nýbrž na 60.

⁴ „Ad“ 1229 (Nová věta u Friedricha)

⁵ haec 1222

⁶ dodáno in 1222.

Čl. 29.

Insuper nunquam iudex¹ debet iudicare solus nisi praesente castellano aut² aliquibus nobilibus; et quando villicus iudicat, non debet ire ad capiendum consilium de iudicio, sed iudicet sedens cum militibus.

¹ Iudex numquam 1222

Dále, soudce nikdy nemá soudit sám, nýbrž v přítomnosti kastelána nebo několika urozených; a když soudí vladař, nemá chodit na radu ven ze soudu, nýbrž nechť soudí zasedaje s vojáky (= hradskými družinníky).

² vel 1222.

Čl. 30.

Item quando tempus est ire ad iudicandum¹ et omnes sunt,² et villicus non vult venire, iudex iudicet cum militibus.

¹ iudicium 1222

Když je čas, aby se šlo soudit a jsou všichni na místě a vladař nechce jít, nechť soudí soudce s vojáky (= s členy hradské družiny).

² sunt omnes 1222.

Čl. 31.

Et de mane semper¹ et nunquam hora vespertina² a iudice vel³ villico iudicium habeatur.

¹ Praeterea semper de mane 1222

² serotina 1222

A soudce nebo vladař nechť konají soud vždy z rána a nikdy v hodině odpolední.

³ et a 1222, 1229 a Dobner.

Čl. 32.

Quando aliquis interficitur in via, sive homo militis sive iudicis sive villici fuerit, confusio magna inde fit,¹ solent apponi denarii, aurum et argentum;² ille quis³ accusat et dominus,⁴ debet jurare super sancta sanctorum.

¹ sive militis sive iudicis seu villici id fit magna confusio 1222

² aurum argentum 1222

Když je někdo zabit na cestě, ať je to člověk šlechtice či soudce či vladaře, je tu velký zmatek, podle obyčeje se tu přinášívali peníze, zlato a stříbro; ten, kdo žaluje a pán (zabitého) má přísahat na ostatky svatých.

³ qui 1222

⁴ non dominus 1222.

Čl. 33.

Pro debito si quis citatus fuerit et in primo termino non astiterit iudicio, vendatur, nisi legitimum probare possit impedimentum.¹

Jestliže by někdo byl pohnán pro dluh a nestál k soudu při prvním roku, nechť je prodán (= přičten věřiteli za dluh), ledaže by mohl prokázat zákonnou překážku, (pro niž k soudu nepřišel).

¹ Ve vyhlášení z r. 1222 zní článek jinak: De debito non debet aliquis vendi nisi in tercio termino.

Čl. 34.

Insuper nullus de hominibus nobiliis, qui vadit¹ in aliqua vel in propria² legatione, sive ad forum, nunquam in novo, nisi in antiquo theloneo solvat.

Nad to nikdo z lidí patřících urozeným, kdo jde v nějakém posláni nebo ve vlastní věci či k soudu, nikdy ať neplatí na novém clu, ovšem na starém ano.

¹ vadunt 1222

² in propria vel in aliqua 1222

Čl. 35.

Item ad iudicium nullus¹ accedat nisi de domo secundum jus primo² citetur.

K soudu nechť se nikdo nedostavuje, leč by byl podle práva před tím ve svém sídle pohnán.

¹ nullus ad iudicium 1222

² prius 1222.

Čl. 36.

Insuper si villicus regis sine iudicio aliquem impignoraverit,¹ rex suo jure² corrigat; si villicus camerarii, marcam auri solvat, si³ dominus, beneficio careat.

Nad to jestliže králův vladař bez soudu někomu něco zabaví, král nechť to napraví svým právem; jde-li o vladaře komorníkova, ať zaplatí hřivnu zlata, jde-li o pána, nechť pozbude úřadu.

¹ impignoraverit aliquem 1222

³ est dodává 1222.

² jure suo 1222

Čl. 37.

Praeterea duellum, quod in vulgari dicitur kiy, non habeant nisi ad extraneos.¹

Mimo to souboj, který se domácím jazykem nazývá kyj, nechť se koná pouze s cizinci.

¹ Ve vyhlášení z r. 1222 článek zní: „Praeterea campiones non habeant nisi contra extraneos.“

Čl. 38.

In hiis omnibus excipimus privilegia religiosorum virorum¹ a principibus eis concessa, et jura clericorum cum dotibus ecclesiarum, quibus² reguntur secundum jus canonicum.

V tom všem činí výjimku výsady zbožných mužů, knížaty udělená a práva kleriků s kostelními nadáními, jimiž se řídí podle práva kanonického.

¹ virorum religiosorum 1222

² qui 1222.

Č . 39 (1222).¹

Ad haec omnes communiter tabernas K tomu všichni společně nechť mají
habeant. krčmy.

¹ Ustanovení chybí ve vyhlášeních z let 1229 a 1237.

Až na úvodní pasáže (o nich viz výše v poznámce na str. 40) jest vlastní text Konrádových statut převzat ze stati V. VANĚČKA citované tamtéž.